

Sodišče: Vrhovno sodišče

Oddelek: Gospodarski oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSRS:2020:III.IPS.30.2020

Evidenčna številka: VS00039736

Datum odločbe: 13.10.2020

Opravična številka II.stopnje: VSC Sodba Cpg 171/2019

Senat: Vladimir Balažic (preds.), dr. Mile Dolenc (poroč.), dr. Miodrag Đorđević, Franc Seljak, Jan Zobec

Področje: KORPORACIJSKO PRAVO - PRAVO DRUŽB

Institut: družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.) - skupščina - plača direktorja - nagrada direktorja - pravice družbenikov - odločanje družbenikov - nasprotni predlog - pravica do obveščeniosti - ničnost sklepa skupščine - izpodbojnost sklepa skupščine - dopuščena revizija

Zveza: ZGD-1 člen 305, 390, 505

Jedro

Družbeniki v družbi z omejeno odgovornostjo odločitve o določitvi plače (in nagrade) poslovdje s sklepom skupščine ne morejo prepustiti družbenikoma, ki imata skupaj večino glasovalnih pravic.

Izrek

I. Revizija se zavrne.

II. Tožena stranka mora tožeči stranki povrniti njene stroške revizijskega postopka v višini 373,32 EUR v roku 15 dni od vročitve te sodbe, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od poteka roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je v delu, relevantnem za odločitev o reviziji, ugotovilo ničnost sklepov skupščine tožene stranke z dne 27. 6. 2018 o določitvi plače poslovdje in nagrade za njegovo uspešno delo (sklep skupščine pod tč. 3 dnevnega reda; I. točka izreka) ter o potrditvi Pogodbe o prenosu poslovnega deleža z dne 29. 2. 2016 št. SV 139/2016 (sklep skupščine pod tč. 6 dnevnega reda; II. točka izreka). Nadalje je še razveljavilo sklep skupščine tožene stranke z dne 22. 10. 2018 o prodaji nepremičnine v A. (sklep skupščine

pod tč. 5 dnevnega reda; VII. točka izreka) ter ugotovilo ničnost sklepov, s katerima sta se potrdila sklepa skupščine z dne 27. 6. 2018 o določitvi plače poslovođje in nagrade za njegovo uspešno delo ter o potrditvi Pogodbe o prenosu poslovnega deleža (V. točka izreka).

2. Sodišče druge stopnje je pritožbo tožene stranke zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.

3. Na predlog tožene stranke je Vrhovno sodišče s sklepom III DoR 35/2020 z dne 18. 5. 2020 dopustilo revizijo glede vprašanj:

- ali lahko družbeniki v d.o.o. določitev plače direktorja s sklepom skupščine prepustijo v odločanje posameznima družbenikoma, ki imata skupaj večino glasovalnih pravic,

- ali je sodišče druge stopnje v okoliščinah konkretnega primera pravilno presodilo, da sklep št. 6 skupščine tožene stranke z dne 27. 6. 2018 oziroma sklep št. 3 z dne 22. 10. 2018 ne predstavlja nasprotnega predloga glede na sklep, naveden v predlogu dnevnega reda sklica skupščine, in

- ali je odgovor družbeniku, da bo določena nepremičnina prodana po tržni ceni, zadosti obrazložen?

4. Tožena stranka drugostopenjsko sodbo izpodbija zaradi zmotne uporabe materialnega prava (prvi odstavek 370. člena Zakona o pravnem postopku, v nadaljevanju ZPP). Predlaga, da Vrhovno sodišče reviziji ugodi in "prvostopno sodno odločbo v izpodbijanem delu spremeni tako, da zavrne tožbeni zahtevek tožeče stranke, oz. podredno, da sodbo razveljavi in zadevo vrne v ponovno odločanje sodišču prve stopnje".

5. Tožeča stranka v odgovoru na revizijo predlaga njeno zavrnitev.

Odločilne dejanske ugotovitve sodišč prve in druge stopnje, na katere je Vrhovno sodišče vezano (drugi odstavek 370. člena ZPP)

6. Pri toženi stranki sta bili 27. 6. 2018 in 22. 10. 2018 izvedeni skupščini. Na drugi skupščini so se (med drugimi) potrjevali sklepi prejšnje skupščine, ki so predmet revizijske presoje. Skupščine z dne 27. 6. 2018, so se udeležili tožeča stranka po pooblaščenju (32 % poslovni delež v toženi stranki), B. B. (4,16 % poslovni delež v toženi stranki), C. C. (22,30 % poslovni delež v toženi stranki), D. D. (29,99 % poslovni delež v toženi stranki) in E. E. (poslovođja tožene stranke, ki ima v lasti 0,52 % poslovni delež v toženi stranki).¹ Enaka udeležba je bila tudi na skupščini 22. 10. 2018.

7. Sklep skupščine z dne 27. 6. 2018 pod tč. 3 dnevnega reda se je glasil: "Individualna pogodba o zaposlitvi z dne 7. 6. 2016, sklenjena med družbo F. d.o.o. kot delodajalcem, in E. E. kot delavcem - direktorjem, se spremeni v 21. členu na način, da se plača direktorja določi na znesek, ki ga določita prokurist C. C. in D. D.; pogodbo z direktorjem pa sklene in podpiše predsednik skupščine. Spremenjena določba stopi v veljavo z dnem sprejema skupščinskega sklepa. Individualna pogodba o zaposlitvi z dne 7. 6. 2016, sklenjena med družbo F. d.o.o., kot delodajalcem, in E. E., kot delavcem direktorjem, se v preostalem delu potrdi. Direktorju E. E. se prizna nagrada za uspešno delo v poslovnem letu 2017 v višini, katero določita prokurist C. C. in D. D. Nagrada se direktorju izplača v 60-ih dneh po sprejemu skupščinskega sklepa na njegov transakcijski račun."

8. Predlagani sklep skupščine tožene stranke z dne 27. 6. 2018 pod tč. 6 dnevnega reda, o katerem skupščina ni glasovala, se je glasil: "Zoper družbenika in prokurista C. C. st. ter zoper družbenika D. D. se vložijo tožba

zaradi uveljavljanja neveljavnosti Pogodbe o odplačnem prenosu poslovnega deleža v družbi F. d.o.o. z dne 29. 2. 2016, št. SV 139/2016, za vračilo odsvojenega lastnega poslovnega deleža družbi ter za plačilo odškodnine za nastalo škodo, povzročeno z odsvojitvijo tega lastnega poslovnega deleža. Za posebnega zastopnika družbe F., d.o.o. za zastopanje družbe v postopku s to tožbo imenuje družbenika G. mbH."

9. Nasprotni predlog sklepa skupščine tožene stranke 27. 6. 2018 pod tč. 6 dnevnega reda, o katerem je skupščina glasovala in ga sprejela, se je glasil: "Družba F. d.o.o. potrjuje Pogodbo o prenosu poslovnega deleža z dne 29. 2. 2016 pod št. SV 139/2016, kot zakonito in ekonomsko, smotno in upravičeno ter naknadno podaja soglasje k odsvojitvi prej enotnega lastnega deleža, tako, da se pred 29. 2. 2016 enotni lastni delež razdeli v dva deleža v višini nominalne vrednosti, tako, kot je razdružen s pogodbo z dne 29. 2. 2016 in kot je sedaj vpisan v sodnem registru, torej na lastni poslovni delež v nominalnem znesku 16.183,43 EUR oz. 8,1585% in na poslovni delež v nominalnem znesku 59.509,19 EUR oz. 29,9999%, zato se posebni zastopnik družbe F. d.o.o. za zastopanje družbe v postopku tožbe zoper družbenika in prokurista C C. in zoper družbenika D. D. ne imenuje, saj se F. d.o.o. odpoveduje vsem zahtevkom zoper oba navedena iz naslova sklenjenega pravnega posla razdelitve lastnega poslovnega deleža družbe in njegove zgoraj navedene odsvojitve."

10. B. B. je bilo na skupščini tožene stranke 22. 10. 2018 v zvezi s sklepom skupščine pod tč. 5 dnevnega reda o prodaji nepremičnine v A. na vprašanje, po kakšni ceni bo izvedena prodaja te nepremičnine, pojasnjeno, da se bo prodaja izvršila po tržni ceni. Sicer je glede tega sklepa in sklepa pod tč. 2 dnevnega reda iste skupščine predsedujoči skupščini (H. H.) prepovedal postavljanje vprašanj, direktor tožene stranke pa je izjavil, da ne bo odgovarjal na vprašanja.

Razlogi sodišč nižjih stopenj

11. Sodišče prve stopnje je presodilo, da je sklep skupščine tožene stranke z dne 27. 6. 2018 pod tč. 3 dnevnega reda (v nadaljevanju sklep pod tč. 3) o plači in nagradi poslovodje tožene stranke, ki konkretizacijo pogodbe o zaposlitvi poslovodje oziroma njegove nagrade prepušča le dvema družbenikoma, v nasprotju z bistvom družbe in kot tak ničen (tretja alineja 390. člena Zakona o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD-1)). Ostalim družbenikom namreč onemogoča, da bi se o pogodbi o zaposlitvi poslovodje oziroma njegovi nagradi lahko izjasnili in jih s tem postavlja v neenakopraven položaj.

12. Nadalje je sodišče prve stopnje presodilo, da je ničen tudi sklep pod tč. 6 dnevnega reda iste skupščine (v nadaljevanju sklep pod tč. 6) o potrditvi pogodbe o odsvojitvi lastnega deleža. Sprejeti sklep namreč ni nasprotni predlog predlaganega sklepa pod tč. 6, ampak pomeni vsebinsko novo točko dnevnega reda (odpoved vsem zahtevkom in naknadna odobritev posla), ki ni bila pravilno in pravočasno uvrščena na dnevni red skupščine. Ker se skupščine niso udeležili vsi družbeniki, o takšnem neustrezno najavljenem predlogu sklepa skupščina ni smela glasovati. Kot argument za ničnost sklepa pod tč. 6 je sodišče prve sodbe navedlo še, da izpodbijani sklep ni združljiv z bistvom družbe, saj krši osnovno kogentno korporacijsko pravilo, da iz lastnih deležev ni glasovalnih pravic. O sklepu tako ne bi smel glasovati D. D., ki je bil kupec po tej pogodbi. Njegovi glasovi so bili bistveni za sprejetje izpodbijanega sklepa.

13. Glede sklepa pod tč. 5 dnevnega reda skupščine tožene stranke 22. 10. 2018 (v nadaljevanju sklep pod tč. 5) o odprodaji nepremičnine v A. in poslovno nepotrebni sredstev ter nakup nepremičnine je sodišče prve stopnje presodilo, da je sklep potrebno razveljaviti, saj je bila kršena pravica družbenika do obveščenosti (305. člen ZGD-1). Predsedujoči skupščini je omejil razpravo na maksimalno dve minuti, prepovedal je postavljanje vprašanj, direktor tožene stranke pa je povedal, da ne bo odgovarjal na vprašanja. Po presoji

sodišča prve stopnje tudi odgovor družbeniku na vprašanje, po kakšni ceni bo izvedena prodaja nepremičnine, "po tržni ceni", krši pravico družbenika do obveščenosti.

14. Sodišče druge stopnje je razlogom prvostopenjskega sodišča pritrdilo. V zvezi s sklepom skupščine tožene stranke z dne 27. 6. 2018 pod tč. 3 dnevnega reda je dodalo, da drži, da bi tudi o konkretiziranih spremembah pogodbe o zaposlitvi poslovdje odločili družbeniki, ki imajo v družbi večino glasov, vendar pa je odločilno, da (ostalim) družbenikom ni bilo omogočeno, da bi o spremembi pogodbe sodelovali pri odločanju. Glede sklepa pod tč. 6 je drugostopenjsko sodišče poudarilo, da je sprejeti sklep presegel vsebino odločanja po prvotnem predlogu sklepa, zato ni mogoče govoriti o nasprotnem predlogu. Ker se je glasovalo o potrjevanju Pogodbe o prodaji lastnega poslovnega deleža, d. d. iz poslovnega deleža, pridobljenega s to pogodbo, še ni imel glasovalnih pravic. V zvezi s sklepom pod tč. 5 pa je obrazložilo, da je z ravnanjem direktorja, ki je povedal, da ne bo odgovarjal na vprašanja, prišlo do kršitve pravice do obveščenosti, odgovor, da se bo nepremičnina prodala po tržni ceni, pa tudi ne ustreza standardu zadostne obveščenosti pred odločanjem o konkretni točki dnevnega reda.

Revizijske navedbe

15. Revidentka sodiščema nižjih stopenj očita zmotno uporabo materialnega prava. Trdi, da določitev plače in nagrade poslovdje ni mogoče enačiti z zakonsko ureditvijo postavitve oziroma odpoklica poslovdje, saj gre za dva povsem različna pravna posla, zato je napačen zaključek sodišč, da je pristojnost določitev plače in nagrade direktorju izključno v rokah skupščine tožene stranke. Kako oziroma na kakšen način bo skupščina nagrado in plačo poslovdje določila, ni zakonsko določeno, ampak je prepuščeno odločitvi družbenikov. Ti lahko to uredijo v družbeni pogodbi ali pa s sprejemom ustreznega sklepa na skupščini. V letu 2016 je na primer skupščina sklenitev pogodbe in določitev plače poslovdje poverila predsedujočemu skupščini. Po prepričanju revidentke s pooblastitvijo družbenikov C. C. in D. D. za določitev plače in nagrade poslovdje ni bilo kršeno načelo enakega obravnavanja družbenikov. Pri glasovanju o podelitvi pooblastila je bilo namreč upoštevano število glasovalnih pravic vseh družbenikov. Upošteva je dejstvo, da imata C. C. in D. D. skupaj preko 52 odstotkov osnovnega kapitala, kar jima zagotavlja večino glasovalnih pravic, sta imenovana družbenika tista, ki bosta v končni fazi (skladno s prisilnimi predpisi in sklenjeno pogodbo o zaposlitvi) odločala o višini plače direktorja in plačilu morebitne nagrade, saj bo sprejem sklepa odvisen od njunega glasovanja.

16. Nadalje revidentka v zvezi s sklepom pod tč. 6 trdi, da je predlog sprejetega sklepa direktor tožene stranke E. E. predstavljal nasprotni predlog, zato ga je bila tožena stranka, tudi če je bil podan šele na sami skupščini, dolžna uvrstiti na dnevni red. Po prepričanju revidentke, ki se sklicuje na članek dr. Marijana Kocbeka, je nasprotni predlog lahko ne le diametralno nasproten predlog, ampak tudi predlog, ki se delno razlikuje od danega predloga. Bistveno je, da se navezuje na predlog upravičenega predlagatelja.

17. Glede sklepa pod tč. 5 pa revidentka trdi, da gre pri odgovoru, da bo nepremičnina prodana po tržni ceni, za objektivni in preverljiv odgovor, s katerim je bilo zadoščeno standardu obveščenosti pred odločanjem o konkretni točki dnevnega reda.

18. Tožena stranka v odgovoru na revizijo nasprotuje revidentkinim trditvam. V zvezi s sklepom pod tč. 3 trdi, da iz materialnega prava in sodne prakse (sodba VSL I Cpg 1332/2015) izhaja, da zaradi striktno delitve pristojnosti organov korporacijskih družb v pristojnosti skupščine ni samo korporacijska postavitve oziroma odpoklic poslovdje, temveč tudi ne korporacijska določitev plače poslovdji (5. alineja prvega odstavka 505. člena Zakona o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD-1) in tretji odstavek 20. člena Zakona o delovnih

razmerjih (v nadaljevanju ZDR-1)). O dopustnem prenosu pristojnosti odločanja glede višine plače poslovodje na druge osebe bi morda lahko govorili, če tak prenos ne bi izkrivljajal "bistva družbe", urejen pa bi bil v družbeni pogodbi oziroma statutu. Nikakor pa za prenos pristojnosti odločanja ne zadostuje odločitev skupščine (navadna večina).

19. Glede sklepov pod tč. 6 in tč. 5 tožena stranka trdi, da tudi morebitna uspešna revizija glede drugega in tretjega dopuščene vprašanja odločitve o ničnosti oziroma razveljavitvi teh dveh skupščinskih sklepov ne more spremeniti. Tako odločitev o ničnosti kot razveljavitev sta bili utemeljeni na več razlogih, ki pa vsi z dopuščenima vprašanjema niso zajeti.

Razlogi za zavrnitev revizije

a) glede prvega dopuščene vprašanja

20. ZGD-1 v 505. členu določa, o čem odločajo družbeniki skupno. Med drugim je izrecno določeno, da družbeniki odločajo tudi o postavitvi in odpoklicu poslovodij (peta alineja 505. člena ZGD-1)². Da družbeniki ne odločajo skupno samo o zadevah, navedenih v tem členu, izhaja iz zadnje, desete alineje tega člena. Ta določa, da družbeniki skupno odločajo tudi o drugih zadevah, za katere tako določa ZGD-1 ali družbena pogodba. Vprašanja odločanja o plači in nagradi poslovodje ZGD-1 izrecno ne ureja, prav tako ni bilo zatrjevano, da bi to urejala družbena pogodba.

21. Vrhovno sodišče mora najprej odgovoriti na vprašanje, ali se v ZGD-1 določeno odločanje družbenikov (na skupščini) o postavitvi in odpoklicu poslovodij razteza tudi na odločanje o njegovi plači in nagradi. Ker tožena stranka nima nadzornega sveta (glej op. 2) in ker glede plače in nagrade poslovodje obstajajo nasprotujoči interesi med družbeniki (skupščino) in poslovodjem, zaradi česar ni mogoče, da bi o teh zadevah odločal poslovodja sam, je edino možen pritrديلen odgovor na zgornje vprašanje. Ob praktično identični zakonski ureditvi v Nemčiji³ je smiselno enako stališče zavzelo tudi že nemško Zvezno sodišče v zadevi II ZR 169/90 z dne 25. 3. 1991. Odločilo je, da je skupščina družbenikov, če zakon ali statut ne določata drugače, pristojna tudi za odločanje o spremembah pogodbe o zaposlitvi poslovodje, ki sicer s postavitvijo ali odpoklicem poslovodje niso povezane.

22. Edina možna razlaga pete alineje 505. člena ZGD-1 je, da družbeniki na skupščini sami odločijo o tem, ali se določena oseba postavi oziroma odpokliče z mesta poslovodje. Nikakor ni namen te zakonske določbe dati družbenikom možnost, da na skupščini prenesejo svoje upravičenje za postavitev oziroma odpoklic poslovodje na posamezne družbenike ali tretje osebe. S tem bi bilo (ostalim) družbenikom onemogočeno vsebinsko obravnavanje in odločanje o zadevah (v obravnavanem primeru o plači in nagradi poslovodje), za katere ZGD-1 (ali družbena pogodba) določa, da sodijo v njihovo pristojnost. Prenos upravičenja na druge bi tako pomenil poseg v njihovo (so)upravljaljsko pravico, kot temeljno zakonsko, člansko in pogodbeno pravico družbenikov. Pri tem ni pomembno, kolikšen delež ima posamezen družbenik v osnovnem kapitalu družbe oziroma koliko glasov posameznemu družbeniku pripada.

23. V prid stališču, da skupščina odločanja o plači in nagradi poslovodji ne more prenesti na posamezne družbenike ali tretje osebe, govori tudi dejstvo, da bi bili v nasprotnem primeru družbeniki ne le onemogočeni pri glasovanju in odločanju o tem, ampak bi jim bilo posledično, ker tega ne bi sprejela skupščina, onemogočeno tudi uveljavljanje ničnosti in izpodbojnosti po posameznih družbenikih ali tretjih osebah sprejetih odločitev o plači in nagradi poslovodje.

24. Odgovor na prvo dopuščeno vprašanje po obrazloženem glasi, da družbeniki v družbi z omejeno odgovornostjo odločitve o določitvi plače (in nagrade) poslovodje s sklepom skupščine ne morejo prepustiti posameznima družbenikoma, ki imata skupaj večino glasovalnih pravic.

b) glede drugega dopuščene vprašanja

25. Drugo dopuščeno vprašanje zadeva vprašanje narave sprejetega sklepa pod tč. 6; ali sprejeti sklep predstavlja nasprotni predlog sklepa, navedenega v predlogu dnevnega reda sklica skupščine, ali predstavlja vsebinsko novo točko dnevnega reda. Ker sta sodišči nižjih stopenj ničnost sklepa pod tč. 6 utemeljili na dveh pravnih podlagah, od katerih ena z dopuščnim vprašanjem ni zaobjeta (o sklepu ne bi smel glasovati D. D., katerega glasovi so bili bistveni za njegov sprejem, saj iz poslovnega deleža, pridobljenega s pogodbo, o kateri se je glasovalo, še ni imel glasovalnih pravic), odločitev o dopuščnem vprašanju za vprašanje pravilnosti odločitve o ničnosti sklepa pod tč. 6 ni bistvena, zato se Vrhovno sodišče v presojo tega vprašanja ni spustilo.

c) glede tretjega dopuščene vprašanja

26. Iz obrazložitvev sodb sodišč nižjih stopenj izhaja, da kršitve pravice do obveščenosti v zvezi s sklepom pod tč. 5 nista utemeljili samo na domnevno neustreznem odgovoru glede prodajne cene nepremičnine v A., na kar cilja tretje dopuščeno vprašanje, ampak tudi na ugotovljenih dejstvih, da je bilo glede sklepov pod tč. (2 in) 5 omejeno postavljanje vprašanj in da je direktor tožene stranke izjavil, da ne bo odgovarjal na vprašanja. Ker odločitev o tretjem dopuščnem vprašanju pravilnosti izpodbijane odločitve o razveljavitvi sklepa pod tč. 5 ne more omajati, se Vrhovno sodišče tudi v presojo tega vprašanja ni spustilo.

27. Po obrazloženem se je pokazalo, da niso podani razlogi, zaradi katerih je bila revizija vložena, zato jo je Vrhovno sodišče na podlagi določbe 378. člena ZPP zavrnilo (I. točka izreka).

28. Senat je odločitev sprejel soglasno (sedmi odstavek 324. člena ZPP).

Odločitev o stroških postopka

29. V skladu s prvim odstavkom 165. člena ZPP je revizijsko sodišče odločilo tudi o stroških, ki so nastali v revizijskem postopku. Ker tožena stranka z revizijo ni uspela, sama krije svoje revizijske stroške, v skladu s prvim odstavkom 154. člena ZPP pa je dolžna tožeči stranki povrniti njene stroške revizijskega postopka (II. točka izreka).

30. Ti so odmerjeni v skladu z Odvetniško tarifo (Ur. l. RS, št. 2/15 z nadaljnjimi spremembami in dopolnitvami, v nadaljevanju OT) in znašajo 373,32 EUR (500 točk za odgovor na izredno pravno sredstvo po 3. točki tar. št. 21 OT, 10 točk za izdatke za poštno in telefonske storitve po tretjem odstavku 11. člena OT ter 67,32 EUR za 22 % DDV po drugem odstavku 12. člena OT).

¹ Ostali družbeniki, ki imajo v toženki 2,86 % poslovni delež, se skupščine niso udeležili. Preostali poslovni delež (8,16 %) je lastni poslovni delež, iz katerega družba nima glasovalnih pravic.

² Če ima družba nadzorni svet, poslovodjo imenuje in odpokliče ta svet (četrti odstavek 515. člena ZGD-1).

³ Glej 5. točko par. 46 Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG; Zakon o družbah z omejeno odgovornostjo).

Datum zadnje spremembe: 06.10.2021